

Tóth Péter – Horváth Kinga: *Didaktika. Bevezetés az oktatás elméletébe.*
Selye János Egyetem, Komárom, 2021. ISBN 978-80-8122-403-4.

Szabó L. Dávid

A Tóth Péter és Horváth Kinga által írt *Didaktika* című könyv nagy segítség lehet minden olyan egyetemista számára, akinek a tanulmányai során meg kell ismerkednie a didaktika valamely szegmensével. Bár a könyv elsősorban a szlovákiai magyar tanítási nyelvű nevelési és oktatási intézményekben tevékenykedő pedagógusoknak, valamint a Selye János Egyetemen tanulmányokat folytató pedagógusjelölteknek íródott, de minden magyarul értő és beszélő pedagógus számára hasznos olvasmány lehet. A könyv logikus felépítésű, ezáltal könnyen követni lehet a gondolatmenetet is, melyet a szerzők felépítettek. Az összesen nyolc fejezetre tagolódott mű vezérfonalát jobban megnézve láthatjuk, hogy a didaktika legalapvetőbb fogalmától kezdve vezet be bennünket az oktatás, a tanítás, a tanulás, az oktatásban résztvevő felek, valamint a módszerek és a taneszközök részleteibe. Minden fejezet további részekre oszlik, általában 3–6 alfejezetre. A fejezetek, melyek mindegyike egy-egy témakört jár alaposabban körül, önálló tanulmányokként is megállnák a helyüket. A mű végén megtalálható szakirodalomjegyzék arról tanúskodik, hogy a szerzők nemcsak a közép-európai tudományos műveket, hanem a nemzetközi szakirodalomban megjelent publikációkat is alapul vették a könyv megírásához.

A szerzők az első fejezetben, mely *A didaktika fogalma és helye a neveléstudományban* címet viseli, a didaktika alapjaival foglalkoznak, ezáltal a témában nem jártas olvasóknak is lehetőségük van mindent az alapoktól kezdve megismerni és megérteni. A mű könnyen értelmezhető, érthető, mivel a szerzők a hétköznapi nyelvben ritkán előforduló szavakat, illetve kifejezéseket rögtön megmagyarázzák. A szerzők a különféle gondolatok megjelölésére, valamint kiemelésére különböző színeket is használnak, ami sokkal átláthatóbbá teszi a művet az olvasók számára. Érdemes megemlítenünk, hogy a mű illusztrációiban gazdag, és azok mindenhol szoros összhangban állnak a szöveggel, melyek szintén a könnyebb megértést szolgálják. Ezen felül minden fejezet elején egy rövid bevezetőt is olvashatunk, mely bevezeti az olvasót az aktuális témába. A didaktika fogalmának megértéséhez definiálták a pedagógia fogalmát, melyet ezt követően még alaposabban be is mutatnak szűkebb és tágabb értelmezésben, sőt, ami talán még ennél is fontosabb, az elmélet és a gyakorlat kapcsolatát is kifejtik. A didaktika és a pedagógia fogalmának ismeretére a könyv további fejezeteinek megértéséhez is nagy szükségünk lesz. Az első oldalakat olvasva azonnal feltűnhet az olvasók számára, hogy számos idézéssel és hivatkozással találkozunk, ami által még szélesebb képet kapunk az egyes fogalmakról, definíciókról, illetve összefüggésekről.

A didaktika kialakulása körülményeinek, valamint az alapvető fogalmainak megismerését követően a második, *Az oktatás ismeretelméleti aspektusai* című fejezetben, ahogy az a címből is kiderül, az ismeretelmélet főbb irányzataival és a gondolkodás logikai formáival találkozhatunk, de a szerzők a gondolkodási

műveletekre mint a gondolkodás építőköveire is kitérnek. Nyolc ismeretelméleti irányzatról olvashatunk, melyek mind egységesen egyforma terjedelemben vannak bemutatva, így nem tér el a fókusz egyikről sem.

A harmadik fejezet a *Tanítás és tanulás: Elméletek és modellek* címet viseli. Mivel a tanítás és a tanulás egymástól el nem választható interperszonális és interaktív hatásrendszer, így a két fogalom együtt kerül tárgyalásra. A mű könnyebb megértését a különböző színek használatán felül a képek és az ábrák megjelenése is támogatja. Az oktatás általános modelljének bemutatására a szerzők saját készítésű ábrát használnak, melyet azt követően részletesen el is magyaráznak.

A negyedik fejezetben *A tanuló és tanulási sajátosságaival* foglalkoznak alaposabban. Értelemszerűen nem maradhatott el az ezen a területen alapszerzőnek számító Piaget értelmi fejlődési szakaszainak részletekbe menő bemutatása sem. A tanulók életkori sajátosságaival kezdődik a fejezet, majd az egyes életkorokra jellemző gondolkodási sajátosságokkal folytatódik. Ezt követi a tanulási motiváció, mely témakörét a szerzők leszűkítették az ismeretszerzés, vagyis a tanulás területére, azonban az állapotbeli különbségeket és a környezeti hatásokat sem hagyták figyelmen kívül.

Az ötödik fejezet *Az oktatás főbb jellemzői* címet viseli, és magában foglalja az oktatást mint folyamatot, az oktatás céljellegét, a tanulás eredményeit, az oktatás tervezését, valamint az oktatási stratégiákat. Bár a mű tartalmi szempontból egyre összetettebbé válik, de az olvasók megértésének elősegítése végig nyomonkövethető a fejezeten. Megannyi idézetet és forrást említ és használ fel a könyv, melyek elegendőek az adott témakörök több oldalról való körüljárásához. A szerzők minden témát illetően a felszín alá is leásnak, erre kiváló példa többek között *Az oktatás főbb jellemzői* című fejezetben a különféle taxonómiák bemutatása és tárgyalása, valamint a kompetencia fogalmának ismertetése és értelmezése. *Az oktatás tervezése* című alfejezetben a tantervek többféle aspektus szerinti csoportosításával, sőt még a különböző iskolai dokumentumok bemutatásával is találkozhatunk.

A pedagógus és stratégiái című fejezet címe hűen tükrözi a fejezetben foglaltakat. A forrásokat illetően többször találkozhatunk a könyvben Falus Iván 2004-ben azonos címmel megjelent könyvével, mely szintén alpműnek számít a tanárszakos hallgatók körében, hasonlóan ehhez a kiadványhoz. Ebben a fejezetben olyan érdekes és a gyakorlatban is hasznos stratégiákkal találkozhatunk, mint a figyelemfelkeltő és motiváló stratégiák, valamint a már meglévő ismeretek összekapcsolásának a stratégiái, melyekből minden kezdő és gyakorló pedagógus bátran meríthet. Külön öröm, hogy az ellenőrzés és az értékelés stratégiái is helyet kaptak a könyvben, melyekhez különféle értékelési szempontrendszereket is találunk. Azonban a könyv ezen része olyan információkat is tartalmaz az értékelést illetően, amely túlmutat a tanárszakos hallgatók matematikai kompetenciáin, azonban a matematika szakos hallgatók számára kétségkívül hasznos és érthető lehet.

A hetedik, *Az oktatás szervezeti keretei és munkaformái* című fejezetben az oktatási stratégiákhoz kapcsolódóan az olvasók áttekinthetik a tanórak típusait, az iskolarendszerű és az internet alapú oktatás szervezeti kereteit, valamint

munkaformáit. Az internet alapú oktatással való megismerkedésnek kifejezetten fontos jelentősége van napjainkban, ezért ez az alfejezet minden pedagógus számára érdekes és hasznos olvasmány lehet.

A nyolcadik és egyben utolsó fejezet a munkaformák után a tanítási stratégiák másik elemére, a módszerekre, valamint a taneszközökre fókuszál. A didaktikai szakirodalom alapján bemutatásra kerülnek a módszerek csoportosítási lehetőségei, majd ezt követően a tan- és oktatástechnikai eszközök ismertetése is.

A fentiek alapján Tóth Péter és Horváth Kinga *Didaktika* című könyvét jogosan nevezhetjük a tanárszakos hallgatók egyik újabb alapművének. Logikai és gondolatmenete végig követhető, még akkor is, ha az egy-egy helyen átlépi a tanárszakos hallgatóktól elvárt általános tudásszintet. Külön érdemes kiemelni a kötet végén szereplő zárszót, melyet a szerzők Weszely Ödön szavaival zárnak: „A nevelőnek elsősorban önmagát kell nevelővé nevelnie.”